

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

106.14

1878.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Om

www.libtool.com.cn

Religions-Forfølgelse.

En Stemme

fra

Nit. Fred. Sev. Grundtvig,
Præst ved Bartou.

Kjøbenhavn 1842.

Paa den Wahlske Boghandlings Forlag.

Trykt hos J. E. F. Græbe.

106. C 1.3

www.libtool.com.cn

At jeg ikke før, under Forfølgelsen af Siendøberne, har grebet Pennen for at give min Stemme, dertil er den simple Grund, at jeg maatte ansee min Stemme om Religions-Forfølgelse for noksom bekendt, og det var først ved en Indrykkelse i Berlings-Noisen (Nr. 46) om „Baptisternes Religionsfrihed,“ jeg blev opmærksom paa, at uidentviol Mange hos os betragte Sagen i saa stærkt et Lys, at de ikke see, det er ene og alene om Religions-Forfølgelses Christelighed, Dansthed, Noesværdighed og Gavnlighed, det her giælder. Hvorvidt nemlig Religions-Frihed burde være en udtrykkelig Grund-Bestemmelse i ethvert Borgerligt Selskabs Forfatning, og hvorvidt det er ønskeligt i en Stat, trods al Uenighed i Troens og Salighedens Sag, dog at bevare kirkelig Ensamhed, det er et verdenshistorisk og filosofisk Spørgsmaal, hvorom der kan tvistes til Verdens Ende, og hvorpaa jeg her slet ikke vil indlade mig, men hvorvidt enten Christendommen, den Augsburgske Konfession, eller Erfaringen tilraader Religions-Forfølgelse, det er saa let og dagligdags et Spørgsmaal, at skiondt der til gyldig at besvare det kan udfordres lidt mere end den „sunde Mennekesforstand,“ er det Mere dog saa lidt, at det i det mindste maa forudsæt-

tes hos alle dem, der har lært Kirke-Historie og er Præster i en Stats-Kirke, som bekiender sig til Christendommen og den Augsburgske Confession. Da jeg nu selv er en af disse Præster, tør jeg ikke længer undlade at stille Sagen i sit rette Lys ved at vise:

- 1) Det er Religions-Forfølgelse, naar man fængsler og straffer enten Giendsbere eller Andre, blot fordi de udøve og udbrede en fra Stats-Kirkens afvigende Gudsdyrkelse.
- 2) Religions-Forfølgelse strider baade mod den „Christelige Tro og Bekiendelse“ og mod den „Augsburgske Confession,“ som Danmarks Kongelov erklærer for vor Stats-Kirkes Grundvold.
- 3) Erfaring lærer, at Religions-Forfølgelse ikke formindsker men formerer Splid og Uenighed i et Rige.

Kunde det lykkes mig at oplyse disse jævne Sandheder, blot med Tiendedelen af den Klarhed, de har for mig, da er jeg sikker paa, den Danske Regiering enten vilde affasse Straffe-Lovene mod religiøse Secter, blot som saadanne, eller dog lade dem være døde og magtesløse, thi at det ingenlunde er af Lyst, den Danske Regiering over Religions-Forfølgelse, det baade følger af den Danske Tænkemaade, der frister langt mere til Eigeghuldighed end til Strænghed, og det viser sig umistkiendelig i den Omhu, hvormed Man, i det mindste fra Døen, stræber at formilde Lovens Strænghed.

At det nu virkelig er Religions-Forfølgelse-

se, naar man stræver og straffer enten Giendsbere eller Andre, blot fordi de har en fra Stats-Rirkens afvigende Gudsdyrkelse, og søge at udbrede den, uden at man enten besylder dem for Misgierninger under Paaskud af Gudsdyrkelse, eller for et Profelytmageri, der gjør Indgreb i Andres borgerlige Frihed og Rettighed, det maa jeg egenlig forudsætte som en afgjort Sag, da det ikke kan bevises klarere end det beviser sig selv. Det lader sig nemlig kun tilsyneladende modsige, ved, med den strængeste Formalisme, at paaaae, Vedkommende dømmes og straffes ingenlunde for deres afvigende Gudsdyrkelse, men blot for vitterlig Overtrædelse af et vist Lovsted, en vis Forordning eller Placat; thi den Omstændighed, at Forfølgelsen er lovmæssig, kan vel Dommeren forsvare sig med, naar han besyldes for Grusomhed, men Forfølgelsen opfører naturligviis ikke derved at være hvad den er, og bliver kun, ved at foretages efter Lovens Forstift, en ordenlig og lovmæssig Forfølgelse. Derimod indrømmer jeg strax, som man sees, at det godt kunde være Noget, som de Paagiældende uden al Feie kaldte Religions-Forfølgelse, naar de nemlig begif en borgerlig Misgierning under Paaskud af at den hørde til deres Gudsdyrkelse, eller naar de enten stræbde at paaade Andre deres Religions-Meninger, eller at besnaffe Umyndige; thi for det Første skulde Loven, efter mine Tanker, ætte dobbelt Straf, og det Andet burde neppe

være Stats-Religionens egne Tilhængere, end fige Andre tilladt. Om Siendøberne især vilde jeg ogsaa fige, at naar de haardnattet vilde blive ved at døbe paa aaben Mark, da kunde de, uden at Religions-Forsølgelse, straffes derfor, ligesom Catholikerne, hvis de, mod Forbud, foretog offentlige Processioner paa Gader og Stræder; men saalænge det ikke er dem betydet, og de lige-
 faavel straffes for huslige Forsamlinger, som for aabenlyse, efter vore Sæder stødende og under vor Himmeleegn tit aabenbar farlige, Duppelser, saalænge staae de baade for Venner og Fiender som Martyr-
 rer for hvad der skal være Alle en Samvittigheds-Sag, og Klage med Rette over Religions-Forsølgelse. Vist nok kan man fige, at Siendøberne har forholdsviis liden eller ingen Grund til at klage, saalænge Stats-Kirkens egne Tilhængere forfølges med Loven og straffes, blot fordi de holde „gudelige Forsamlinger,“ enten paa anden Tid, andet Sted, anden Maade, end de Anordnede, eller ogsaa kun i større Antal end En af Christia-
 den Sjettes Forordninger bestemmer; men fordi disse stakkels Menneskers Forsølgelse maa kaldes meget haardere og ubegribeligere, saa vedbliver dog Siendøbernes ligesuldt at være en Forsølgelse.

At nu Religions-Forsølgelse fulde være christelig: enten en christelig Pligt eller en af Christendommen tilladt Handling, det har jo vist nok Paven i Rom og hans Geistlighed gjenneem mange Aarhundreder paastaet, og da vi

Alle er Børn af Papister, maa det ikke undre
 Kogen, om det endnu hænger lidt Papisteri ved os,
 især naar vi høre til den Geistlige Stand; men
 mellem Protestanterne veed jeg dog Ingen,
 der har paaastaet, det lod sig bevise, enten af det Ny
 Testamente eller af Christendommens
 Mand, at man skulde eller maatte forfølge dem, der haa-
 de en anden Gudsbyrkelse, enten med Ild og Sværd,
 eller dog med Pengebøder, Fængsel og andet deslige.
 Meget mere troer jeg, det er ganske almindelig anta-
 get imellem os, at al sliig Forfølgelse i Grunden
 er aldeles stridende baade mod Christen-
 dommens Mand og Bogstav, saa det skal kun være
 af visse Stats-Aarsager, selv Protestan-
 tiske Dyrigheder nødes til i en vis Grad at lufte
 Dinens for Christendommens Bud og efter-
 lignende hedenske Romere, ligesom allerede
 Mange af de døbte Keisere og siden Pavernes i
 Rom og mange saakaldte Christne Dyrigheder
 gjorde.

Spvad nu den Paaastand angaaer, at den verds-
 lige Dyrighed ingenlunde kan ordne Alt i Staten ef-
 ter Christendommen, da indrømmer Ingen
 det villigere end jeg, thi Christendom kan jo kun kræ-
 ves af dem, der frivillig bekiende sig til den,
 og kan, efter Erfaringens Vidnesbyrd, ei engang nær
 forudsættes hos alle dem, og det er dog meget skæde-
 ligt i ethvert Rige at forordne hvad man forud veed,
 kan ikke følges; men naar vi nu er enige derom, at
 selv den christeligste Dyrighed maa, naar den er klog,

lade være at anordne mange aabenbar christelige Ting, saa maa man ikke siden komme og sige, det enten paaligger eller sommer sig for en christen Dyrighed, netop som en saadan, at anordne en saa aabenbar uchristelig Ting som Religions-Forsølgelse. Heller ikke maa man sige, at Kongeloven forpligter den Danske Regiering til Religions Forsølgelse; thi forpligter den Regieringen til Noget i denne Henseende, da er det aabenbar til det Rodsætte, med mindre det skulde befindes, at den Augsburgske Bekiendelse stred tværtimod den Christelige Tro og Bekiendelse, thi begge Dele skal efter Kongeloven vældig handhæves og beskyttes; men stred de mod hinanden, var det jo aabenbar umueligt at handhæve dem begge, og til Umueligheden, veed man, gjælde ingen juridiske Forpligtelser. Forudsat imidlertid, at Religions-Forsølgelse strider mod Christendommen, da er her end ikke Stygge af Uenighed, thi at den Augsburgske Confession udtrykkelig protesterer mod al Religions-Forsølgelse, det er unægteligt.

Vil man derfor paastaae, at den Danske Regiering er enten forpligtet eller berettiget til Religions-Forsølgelse, da maa man hverken udlede det af Christendommen eller Kongeloven, men af Noget, der nødsager eller dog berettiger den til at see bort fra begge Dele.

At nu Stats-Kirken skulde være noget Saadant, der stod baade over Christendommen og Kongeloven, saa Regenten, som dens Dver-

hoved eller øverste Biskop, kunde have enten Forpligtelse eller Berettigelse til Noget, der stred mod Christendommen og Kongeloven, det vilde være den mest fortvilede Paastand, da den Danske Stats-Kirke jo slet ikke er andet end en Indretning til at bevare og forplante den christelige Tro og Bekiendelse og den Augsburgske Confession, og forsvinder, med alle sine lovlige Rettigheder, saasnart de tænkes bort. Om derfor nu end hele Geistligheden paastod, at til dens vældige Handhævelse og Beskyttelse hørde Religions-Forsølgelse, saa maatte den Danske Stats-Kirke dog først ved Loven løsrides fra den christelige Tro og den Augsburgske Bekiendelse, før den kunde handhæves ved Noget, der stred imod disse.

Nu nægter jeg, for min Part, hverken den Danske eller nogen Regiering Ret til, paa eget Ansvar, at ombytte og omskabe sin Stats-Kirke saa tit og som den anseer det for tjenligt, og fandt den sig altsaa bedst tjent med en Kirke-Indretning, der, som den Papistiske, krævede Religions-Forsølgelse, da var derom, borgerlig, ei meer at sige, end at den, efter Erfaringens Vidnesbyrd, tog mærkelig feil.

Stod det nu klart for den Danske Regiering, at hvad der har indviklet den, meget mod sin Lyst, i en Religions-Forsølgelse, er hverken Lutherisk Christendom eller Kongeloven, men kun Stats-Geistlighedens naturlige Lyst til at være fri for Medbejlere, da vilde Den sikkerlig føle Drift til at gjøre med de kirkelige eller rettere præstelige

Straffe-Love mod saakaldte „Kjættere og Sværmere,“ som Den har gjort med dem om „aaenbare Skrifte og tungen Altergang, Halsjern og Helligbrøde, Leiermaal og Skilsmisser,“ men dog er den Bemærkning vist ikke overflødig, at Religions-Forfølgelse aldrig har formindsket men kun formæret Splid og Uenighed i Rigerne.

Fred og Enighed er nemlig ikke blot de Danstes Livslykke, men er ogsaa Vilkaaret for ethvert Selskabs Fasthed og kraftige Virksomhed, saa for Freds og Enigheds Skyld maatte en klog Regiering, naar det gjordes nødvendigt, selv opoffre hele sin Stats-Kirke, end sige da en Haandfuld Giendsbere. Derfom altsaa Erfaring lærde, at Religions-Forfølgelse enten var et nødvendigt eller dog et godt og nyttigt Middel til at vedligeholde eller tilveiebringe sand Fred og Enighed, da blev den vist nok ikke derved Christelig, men Christi Rige er jo heller ikke af denne Verden, og Regieringen kunde da godt forsvare en Haardhed, der vilde være gavnlig allevegne og var i Danmark aldeles nødvendig.

Dette, at Kirke-Sagerne ikke under nogen Omstændigheder maae forstyrre den borgerlige Fred, var, saavidt jeg har kunnet mærke, den Danste Regierings Tankegang alt i mange Aar, og er det formodentlig endnu, saa, hvis jeg endnu, som i min Ungdom, var uenig med den herom, og tænkte, at en Regiering, selv paa Freds og Enigheds Beføstning, skulde i Stats-Styrelsen følge Christendommens Aand og de Lutherste Grundsætninger, da vilde jeg vel lige-

fuldt, som jeg altid har gjort, stemme, med Biskop Balle, mod at Religions-Forsølgelse, som uchristelig og antilutherisk (papistisk), men i vore Dage, da man har faaet Nok af Storm og Strid, Riv og Splid, og trænger høit til at værne om, ja til ordenlig at kviæle for, den Smule Fred og Enighed, der end er levnet; i vore Dage maatte jeg strax forudsee, jeg meget heller maatte spare min Uheilighed, og, hvis jeg ikke endnu kunde slaae mig til No, da udvandre til England, hvor den borgerlige Splid paa kirkelige Grunde hører til Dagens Orden.

Nu derimod, da ikke blot Englands og hele Verdens; men selv Danmarks Historie lærer, at Religions-Forsølgelse, langtfra at tilveiebringe borgerlig Fred og Enighed, meget mere nedbryder dem i Bund og Grund, nu vilde jeg være aldeles vis paa at trænge igiennem med min Stemme, naar der ikke var en langt anderledes høirsbet Stemme, som mange Landes Lyd, der, trods al Erfaring, paastod, at steendød Orden og sin Ensformighed er Kilderne, hvoraf al borgerlig Fred og Enighed udspringer, saa de maa, uden videre Spørgsmaal, fremtvinges og forfægtes til det Yderste. Her nytter det slet ikke, om man end med en Salomons Visdom kunde udvilde, at der ikke er en forfængeligere Ting under Solen end Anvendelsen af steendød Orden og sin Ensformighed paa det af Naturen saa mangfoldige og letbevægelige Menneske-Liv; thi vore Tidens Statsmænd er ikke af den Tro, at Staten kun er en Form, hvorunder

Menneske-Livet med alle sine store Kræfter skal, saa fuldstændig og saa frit som mueligt, udvilde sig til en sion Harmoni, men paastaae sædvanlig, at dette Menneske-Liv, enten det kan eller ikke, skal finde sig i den døde Orden og dræbende Ensformighed, som „Staten“ nu engang kræver og har, som en høiere Eenhed, al Ret til at kræve. Kun forgiæves spørger man dem, hvad denne „Stat“, som hverken er Regiering eller Folk, hverken en menneskelig Indretning til fælles Bedste, eller en guddommelig Indretning til Aandens Udvikling og Sandheds Seier, men kræver sig alt dette opoffret, hvad det dog er for en „Alting“ eller Uvætte, og hvorfra den udleder sin ligesaa ubegribelige som pindstrængede Ret, hvormed ingen enten guddommelig eller menneskelig Ret kan bestaae? Man faaer sædvanlig intet Svar, og maa være glad, naar man ikke faaer det ventelige Svar, at Staten, som kræver al anden Opoffrelse, kræver ogsaa Opoffrelsen af flige ørkesløse Grublerier og unyttige, ja, foruroligende, altsaa skadelige Spørgsmaal. Det nytter ligesaa lidt, om man søger naturhistorisk (genetisk) at oplyse, hvorledes dette urimelige og for Menneske-Livet utaalelige Stats-Begreb er opkommet, at det er unaturlig udfløket i de Ægyptiske Vager-Dvne, opdraget i den Romerske Røver-Stat, opsminket i den Pavelige Skriverskue, begrundet paa de Tydske Universiteter, og forgudet af de Chinesiske Mandariner, saa det er i Norden ligesaa vildfremmed som i England eller Grækenland,

og kan da vist ikke gjøre større Lykke her end i sin Hjemstavn, eller paa de Steder hvor det, efter Fattig-Lovene, har erhvervet sig Forsørgelses-Ret. Nei, enten antager man det for en blot Spas, der i det Høieste er vittig, eller for en af de sværmeriske, vildledende, foruroligende Anskuelser, Staten ogsaa, for sin Selv-Opholdelse eller Guldkommengjørelse, maa bekæmpe og undertrykke.

Gaaer man nærmere paa Livet, og spørger, hvad det nyttede Raadet i Jerusalem, for hvad de kaldte Statens og Lovens guddommelige Ret, at forfølge Christendommen, eller nyttede Rom, for sin evige Bestandigheds og mageløse Ensformighed's Skyld, at gjøre det Samme, eller nyttede det hellige Romerske Rige, for Romer-Rettens, den Hellige og den Sognes, for det Bestaaendes og en vis indført Ordens Skyld, at forfølge Luthers og alle Protestanterne; da er det sædvanlig, som man talde om den Sne, der faldt ifjor, hoormed ingen fornuftige Folk vil bryde deres Hoved iaar, uden det skulde være for at udregne, hvor mange Tommer hoi den vilde ligget, naar den havde været ligelig fordeelt paa en givet Overflade. Det nytter vel ikke engang at spørge, hvad det nyttede Spanien og Portugal, at de virkelig, ved Censurens og Inquisitionens Hjelp, fik baade Reformationen og al fri Yttring af Menneskelivet undertrykt, eller om den Fred og Enighed, disse Riger nu til Belønning nyde, virkelig er at misunde dem? Det nytter vel ikke, thi de der sværme for

Staten med fuldkommen Orden og Ensomighed, vil finde store Mangler i denne Henseende haade hos Cardinal Rsimenes og Philip den Anden, Mangler, som rigtig nok kun de Tydske Protestanter (Der, for Principets Skyld, burde været kvalt i Fødselen) har lært at afhjælpe, men afhjælpes nu daglig (tænk de) til evig at forebygge enhver saadan ny Omvæltning.

Holder man sig derimod til, hvad vi alle veed, naar vi blot besinde os paa det, og spørger: hvorvidt man i vore egne Dage har bragt det hos os med at formere Freden og tilveiebringe Enighed, da turde det dog maastee blive indlysende, at i det mindste hos os og i dette Dieblig er Religions=Forfølgelse ikke det Middel, man skal fristes til at vælge.

Det Første, jeg kan hufte, altsaa for 50 Aar siden, var Danmark og Norge berømt over hele Europa for Fred og Enighed, og det med Rette, thi vel var man allerede den Gang temmelig uenige haade om Stats=Kirken og inden i den, men Folk kunde sige og skrive haade om den og om Geistligheden hvad de vilde, og have saa lidt eller saa meget med dem at gjøre, som de lystede, og derfor gjorde det ikke mindste Brud paa den borgerlige Fred og Enighed, især da Biskop Valle, hvor slemt han end selv rakkedes til, ikke kunde taale at høre et Ord om Religions=Forfølgelse eller verdslig Tvang i Troes=Sager. Det var i vor Trykkefriheds og den Franske Revolutions unge Dage, ja, i deres Drenges=Ulder, saa Regieringen og „Constitutio-

nen af 1660" giennemhegledes slemt i Klubberne og paa Papiret, men det gjorde intet Indtryk paa Folket, og alle de, der havde nogen Religion, fandt at den Danske Regiering var anderledes god at leve under, end den Franske, som forfulgte al Religion. Der holdtes vel hist og her i Norge, i Fyen og i Sjælland, nogle gudelige Forsamlinger, men de gik saa stille af, som de i Stormgaden, og Ingen ændfede dem, saa de var nærmere ved selv at sove ind end ved at vække Andre.

Bed Overgangen til det ny Aarhundrede, da han med Jernspiret besteg Thronen i Paris, da begyndte først hos os nogle Herredsfogeder, Sorensskrivere og Amtmænd, som sværmede enten for Fritænkeriet eller for Politiet, paa nogle Præsters Anmodning, at tage Christian den Sjettes Forordning om de gudelige Forsamlinger ned af Hylben, hvor den længe havde hvilet i Fred hos de Andre, som ligge der endnu, og gav dem til at forfølge „de Hellige“ i Sjælland, og fornemmelig i Norge, hvor Bonde-Knosen Hans P a u g e ordenlig gjorde Opsigt og rev ned paa Geistligheden, ikke, som Skik var hos honette Folk, for deres Geistligheds men netop for deres Verdsligheds Skyld. Ved denne Forfølgelse bragde man det saavidt, at der i den Norske Bondestand, som hidtil havde været den Danske Regiering med Liv og Sjæl hengiven, reiste sig en Misfornøielse og avledes et Nag, som, hvis Skilsmisfen ikke snart var indtraadt, maatte have fremkaldt den i en ganske anden Skikkelse, og var

Forfølgelsen ikke ved samme Leilighed ophørt, skulde vist Professor P e l m aldrig være kommet til at foreslaas en endnu langt værre Forfølgelse paa den R o r s k e Stats-Kirkes Vegne, thi den vilde da været begravet i Moders-Liv.

I D a n m a r k, hvor Forfølgelsen ingenlunde var saa glubk, og hvor Folket er langt mere lidtsindet, har den, Gud ske Lov! endnu hverken vakt stor Misfornoiselse med Regjeringen, eller sat Stats-Kirken i s i e n s y n l i g Fare; men den har dog efterhaanden faaet de gudelige Forsamlinger udbredt over hele Riget, selv i S æ l l a n d, hvor Anlæget kun er meget fint, og har endelig foranlediget G i e n d s b e r - O p t a s i e r n e, som, ved endnu strengere at forfølges, snart maatte give hele Bevægelsen et p o l i t i s k Præg, og en mod Statskirken aldeles f i e n d t l i g Retning.

S a a v i d t er man kommet, blot ved den Smule Religions-Forfølgelse, man har øvet, og som dog, da den var bedst igang, pludselig standsedes ved vor nuværende K o n g e s, da Prinds C h r i s t i a n s, lyse Blik og bestemte Erklæring, at naar Præsterne antraabde den verdslige Arm om Hævn over de gudelige Forsamlinger, da skulde det undersøges, hvordanne S j æ l e s ø r g e r e de selv var. Hvormeget v i d e r e vilde vi da ikke været, om Dette ikke var skeet for henved t y v e Aar siden, og hvis de gudelige Forsamlinger havde fundet det aandelige M e d h o l d, eller den aabenbare U d t r æ d e l s e af Stats-Kirken faaet det D m f a n g, jeg baade kunde givet og fristedes hellig til at give dem!

Man behøver ikke at sige mig, det klæder ilde, og er en farlig Sag; ved slike Leiligheder at tale om sig selv, thi det har jeg længe vidst; men kunde man sagt mig, hvordan man skal oplyse en Punkt, stor eller lille, enten i den Danske Stats-Kirkes eller nogen anden Historie, uden at omtale eller nævne den, da skulde jeg med Fornøielse fulgt Anviisningen. Har mit Forhold til den Danske Stats-Kirke i en heel Menneſte-Alder historisk kun været det samme, som enhver anden gammel „Personel-Capellans“ og ung „Bartou-Præsts,“ da er det vist nok latterligt at nævne det i en anden Historie end Stats-Calenderen, men det kan jeg umuelig tree paa Rogen's Ord, da min egen Erfaring siger mig, at, det være nu til Bre eller Stam, saa har mit Forhold til den Danske Stats-Kirke, siden 1810, været et ganske e i e n d o m m e l i g t, og er saa i denne Time, og jeg mener virkelig, jeg behøvede blot imorgen at træde ud af den Danske Stats-Kirke, for at overbevise selv de mest vantree d e r o m.

Allsaa, da jeg for tredive Aar siden med en vis „Opſigt“ tog den Danske Bibel og den Augsburgske Confession ned af Hylten, og Geistlighed en derfor vilde havt mig bandsat, og de, skiondt det mislykkedes, dog luffede alle Hovedstadens Præfester tole for mig og stræbde at spærre mig al Udſigt til Præstelig Virksomhed, og da dette varede hele fyv Aar; vilde det da ikke været ganske rimeligt, om jeg havde holdt „gudelige Forsamlinger“ med de ikke Faa, der gierne hørde mig, og er det ikke rimeligt, at

naar man des aarsag havde forfulgt mig og mine Tilhørere, de „gudelige Forsamlinger“ da vilde udbredt sig baade hurtigere og videre, og kommet i et langt betænkligere Forhold baade til Sogne-Præsterne og til Regieringen, end de er nu?

Fremdeles, saa da jeg for femten Aar siden med en vis „Oyfsigt“ tog den „Christelige Tro og Betiendelse“ fra Arildstid, saavel som den „Augsburgske Confession“, i Forsvar mod en af Præstelærerne i Stats-Kirken, men straffedes derfor med en Injurie-Proces og Censur, saa jeg fandt Embeds-Stillingen i en saa fortviolet Stats-Kirke utaalelig, og ønskede ret inderlig at maatte udtræde af den, med hvem der vilde følge mig og holde fast ved hvad Kongeloven sagde, skulde vældig håndhæves og beskyttes, og da denne min pinlige Stilling varede over ti Aar; er det da ikke næsten ubegribeligt, at der ingen Udtrædelse skedte, og vilde dog en Saadan, hvis den var skedt, ei været Stats-Geistlighedens dobbelt forhadt, og Stats-Kirken endeel farligere end Siendøberiet, og rimeligviis, ved tilsvarende Forsølgelse, fremkaldt en borgerlig Splid og Uenighed, som Danmark i det mindste ikke i vor bevægede Tid vilde forvundet!

Saa vidt kunde, og saavidt maatte, uden Sammenstødet af mange heldige, aldeles uberegnelige Omstændigheder, Religions-Forsølgelse paa Stats-Geistlighedens Anmodning bragt os fra borgerlig Fred og Enighed, og saavidt maae vi, desuagtet, meget snart komme, hvis man bliver ved at for-

følge Gienløberne, istedenfor at lade baade dem og de gudelige Forsamlinger outrent stotte sig selv, og løser derimod Sognehaandet saavidt Sacramenterne angaaer, og tillader dem, der maatte finde Skrupler enten ved Barnedaaben eller ved Overføselsen, at opsætte deres Børns Daab, til de kan svare for dem selv, og da at faae dem neddyppede i Stats-Kirken.

At en saadan fredelig Udfærd i Troes, Samvittigheds og Saligheds-Sagen er baade kristelig og lutherisk, og selv-overeensstemmende med Valles Lærebog, vilde det vist nok være let at bevise; men hvad nytter det dog i den Danske Stats-Kirke at beraabe sig juridisk enten paa den „kristelige Tro og Betiendelse“ eller paa den „Augsburgske Confession“ eller paa „Valles Lærebog,“ efterat halvtredsindstyve Aars Erfaring har lært, ikke blot at Bisper, Præster og Profesorer tænke og tale himmelvidt forskjellig om disse Ting, men ogsaa, at Domstolene, ved hver forefaldende Leilighed, erklære, at de ikke kan indlade sig paa Realiteten, men blot paa Formen! Skulde det virkelig for Stats-Kirkens strænge Orden og stive Ensomighed, som længe kun har staet paa Papiret, være værdt at opoffre den borgerlige Fred og Enighed i Livet, som vi dog neppe har formeget af, eller kan man maake ogsaa noies med den paa Papiret?

Vist nok er Gienløberiet endnu en Ubesyddelighed, men deels er Religions-Forsølgelse aldrig

en Ubetydelighed, og deels vil den, saalænge den ved-
 varer, enten gjøre Siendøberiet, eller dog, hvad her er
 det Samme, Udtrædelsen af Stats-Kirken betydeligere
 Dag fra Dag. Er nemlig Siendøberiet, uagtet det
 er et Gienfærd fra det 16de Aarhundrede, uagtet det
 hverken kirkehistorisk eller, saavidt jeg kan stionne, na-
 turhistorisk har nogen Rod i Danmark, og uagtet det
 hidtil kun havde meget ringe Talsmænd, er det, des-
 uagtet, blot ved Forsøigelsen kiendelig voxet, hvad
 vil da blive Tilfældet, naar blot *Paldelen* af
 dem, der er misfornøiede med Stats-Kirken, enten i
 sin levnæssige Skikkelse, eller i sin nærværende, ind-
 vortes opløste, fortvivlede Tilstand, naar blot *Palv-*
delen af dem enten gaaer over til *Siendø-*
berne, eller finder dog, de maae gjøre ligesaa
 meget, som *Siendøberne*, for hvad de kalder
 deres Tro og Overbeviisning i Salighedens Sag?
 Skulde dette ikke for *Jurister*, saavelsom for *Theo-*
ologer, være værdt alvorlig at betænke, før det er
 bagefter? Troer man saaledes ikke, der er gode *For-*
veder med *Theologisk Attestats*, og selv med *Præ-*
stekjole, som ansee *Barne daaben* for unyt-
 tig og *Bibelen* for den eneste Troesbekiendelse,
 man bør vedkiende sig, eller stolte man paa, at end
 ikke *En* af dem kan blive *Siendøber*, ikke
En af dem vil have saameget Rod, som *Brø-*
drene Mønster, ikke *En* af dem kunne faae Lyk-
 til at blive *Martyr* for saa godt *Kiøb*, som det
 kan naaes i *Danmark*, hvor man vel tidt truer
 meer end man skulde, men dog sjelden nænner ret at

flaae til? Ved man kanske endnu ikke i Danmark, at Folk i det *N i t t e n d e* Aarhundrede ingenlunde er saa ligegyldige ved Troens og Salighedens Sag, som man sædvanlig var i det *A t t e n d e*, eller indseer man ikke, at naar Forfølgelsen mod Gjendøberne vedvarer, da maae de Præster i Stats-Kirken, som har nogen Tro, føle sig nødt til at yve i det mindste *l i g e s a a m e g e t* for den, som Gjendøberne for deres, hvis de ikke vil staae i et foragteligt Lys hos Folket? Nu, jeg kan godt forstaae, at alle disse Ting ei staae nær saa klart for Alle, som for mig, hvis historiske Natur og Studier, og hele indvortes og udvortes Liv, giennem en heel Mennefsalder uafslædig har ført til Betragtningen og Overveieelsen deraf; men hvorfor vil man dog *a l d r i g* ændse hvad jeg giver gode Grunde for, og hvi vil man dog slet ikke tænke paa, hvad man, ved slet ingen Frihed at taale, enten inden i Stats-Kirken eller udenfor den, omfærd maa drive enten mig eller mine Præste=Venner til, om aldrig for andet, saa dog for at bevise, det er vort *A l v o r* baade med den Tro, vi har forkyndt, og med den Frihed, vi har tiltraadt, og med den Kraft, vi paastaer, *e n h v e r* Land, end sig da Guds Egen, har til at trodse alt det *V e r d s l i g e*, der vil beherske den!

Dog, tilbage til Hoved=Sagen, som her er, at jeg giver *m i n* *S t e m m e*, og vilde give titusinde Stemmer, om jeg havde dem, i mod Forfølgelsen af de „gudelige Forsamlinger“ og af „Gjendøberne,“ ikke fordi jeg har mindste Sympathi med nogen af Delene,

men fordi det skaaer soleklart for mig, at al Religions-Forsølgelse er uchristelig og antiluthersk, er i Danmark aldeles unaturlig, og under vor Stats-Kirkens indvortes opløste, forvirrede Tilstand, saa aabenbar ubillig og urimelig, at Religions-Forsølgelse ingensteds og til ingen Tid (skiondt det vil sige meget) har gjort saa stor en Ulykke, som den vilde gøre her, hvor den kun ved et Mirakel hidtil er hindret fra at gøre Stats-Kirkens bedste Venner til dens Fiender, kaste Regjeringens troeste Tilhængere i Oppositionens Arme, og ødelægge det fredeligste og kærligste F o l k e l i v, der har blomstret paa Jorden!

Jeg stemmer derhos med „Kiøbenhavnsposken,“ ligesom den har stemt med mig (skiondt vi ellers sjelden stemme overeens) der i, at ved sige Leiligheder skal man aldrig regne Stats-Geistlighedens Indvendinger, og gjør bedst i aldrig at spørge dem om sin Mening, da det kun er at lede den i Fristelse, og det i en Fristelse saa stor, at den endnu aldrig blev overvundet i denne Verden. Saavidt jeg veed, har nemlig endnu aldrig Mængden af beskikkede Læger anbefalet fri Udøvelse af hvad de kaldte Kvakksalveri, eller noget priveligeret L a u g med de fleste Stemmer anbefalet Privilegiets D y h ø v e l s e, om det saa end var Borger-Samfundet nok saa fædeligt, og maatte ganske sikkert forberede Laugets Undergang, og hvortedes kan man da vente, at en Geistlighed, der har Brev paa at herske, og har ovenikøbet stykket Herkabet ud, saa hver har faaet sin Part, skulde i det Hele stemme for kirkelig

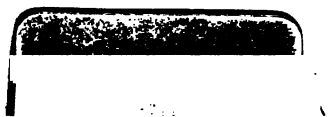
Frihed? At nu heller ikke den Danske Stats-Geistlig-
 hed i denne Pensende gjør nogen Undtagelse, det vil-
 lede desuden jo Hovedstadens Geistlighed
 tilstrækkelig Borgen for, da man i Koeskilde,
 forleden Aar, var nær ved at anbefale Sognebaan-
 dets Løsning i samme Grad, som det findes
 løst i Hovedstaden, thi desuagtet stemmede jo
 alle Rishenhavns Præster uden Undtagelse
 derimod, og det trods Ordspøget, som siger, at
 fælles Støbne er sød, og trods den soleklare For-
 deel det er for en Stats-Kirke, som et Heelt, at man
 kan gaae ind ad hvilken Dør, man vil! Har altsaa
 vor Stats-Geistlighed ei engang kunnet finde sig i en
 Smule Dpoffrelse af den enkelte Sognepræst for
 hele Geistlighedens og Stats-Kirkens Skyld, ei engang
 kunnet finde sig deri paa en Tid, da den dog veed,
 den ligger i en aabenbar Selv-Modsigelse,
 som, naar Sognebaandet ikke løses, maa udrydde al
 statskirkelig Fromhed hos Folket og frem-
 tvinge Secter; hvorledes skulde den da stemme for
 en Frihed, der unægtelig gjør et Staar i hele
 Geistlighedens udelukkende Privilegium, og kan
 for den Enkelte have langt ubehageligere Følger end
 at dele Tilhørere, Confirmander og Striftsbørn med
 en Embeds-Broder! Nei, imod Stats-Geist-
 lighedens Villie tog Christendommen sig den
 Frihed at være til, baade i Jerusalem og i hele
 det Romerske Rige; imod Stats-Geistlighedens Villie
 tog Morten Luther sig den Frihed at reformere;
 imod Stats-Geistlighedens Villie fik Lutherdom-

men Indpaa i Danmark og bemægtigede sig Stats-Kirken, imod Stats-Geistlighedens Billie er Religions-Friheden (liberty of worship) indført i England, og imod Stats-Geistlighedens Billie emanciperede Hertugen af Wellington og Robert Peel de Irske Catholiker; saa hvor man vil vente paa Friheden, til den anbefales af en Stats-Geistlighed i det Hele, maa man sikkert vente til Tusindaaars-Riget kommer. Saasnart derimod Nogen tager sig selv den Frihed, Geistligheden nægter, som nu hos os Siendøberne, da er Lodden kastet, da kan der ikke længer ventes, da maa der vælges mellem Religions-Frihed under en eller anden Skikkelse, eller Religions-Forfølgelse; Majestæten har tydelig nok ladet forstaae, at Han ønsker Frihed under en sømmelig og fredeilig Skikkelse, og Stats-Geistligheden har kun alt for tydelig viist, den ønsker at undgaae Friheden under alle Skikkelser, saa det er ganske klart, som Kiøbenhavns-Posten bemærker, at hvis ikke Majestæten afgior Sagen, efter sit eget og sine Lovkyndiges Skøn, paa en rimelig Maade, da faae vi en Religions-Forfølgelse ligesaa urimelig og selvmodsigende, som de Tangelandske Præsters Erklæring, men viselig ikke, som den, til at smile ad eller glemme i Hast! Dog, det milde Forsyn, som hidtil vaagede over Danmark, vil vist ikke i dette farlige Dieblis unddrage os sin Omhu, men, ogsaa mod Stats-Geistlighedens Billie, frelse den Danske Stats-Kirke, og bevare Danmarks Ky som Fredens Hjem!

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn